

NSD ERIH PLUS
EUROPEAN RESEARCH INFRASTRUCTURE FOR THE HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

NSD Data Services Software eLearning Information

NSD DBH

ERIH PLUS
About
Criteria for inclusion
Approval procedures
Revision of ERIH journals
Contact
Search
Download current list
Help

ERIH PLUS
The European Science Foundation (ESF) signed in January 2011 an agreement with the National Science Foundation (NSF) for Research Data to transfer the maintenance and operation of the ERIH database operated by NSD is called ERIH PLUS.

Search
Title or ISSN:
Show disciplines

Registered user

**BIBLIOMETRUSKI
IZVEŠTAJ O ČASOPISIMA**

Pregled rezultata

A za odabrani časopis:
po pokazateljima i za sva godišta uporedno

prema naslovu:

prema pojavi: ABC - časopis urgentne medicine

B za grupu časopisa:
iz odabrane discipline, prema vrsti klasifikacije, tipu pokazatelja i po odabranim godištima

Upotreba preferencijalnih lista u sistemu vrednovanja naučnih časopisa - Problem srpske humanistike

SJR SCImago
Journal & Country
Rank

Home
Journal Rankings
Journal Search
Country Rankings
Country Search
Compare
Map Generator
Help
About Us

The Shape of

The Shape of Science is a new graph visualization of the bibliometric indicators database Rank portal (based on 2012 data).

ISBN 978-86-89475-03-6

**CEES Occasional Papers
Series**

№ 2016-03-1

Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci (CEON) je formiran 2002. godine u Beogradu kao autonomna agencija za istraživanje i razvoj i tzv. N&T opservatorija. Osnovna delatnost CEON-a je razvoj bibliometrijskih metoda i baza podataka namenjenih evaluaciji i, u isto vreme, promociji istraživačkih rezultata nastalih u Srbiji i u drugim zemljama Jugoistočne Evrope. CEON se zalaže za interoperabilnost sistema N&T informacija zemalja regiona i njihovo usklađivanje sa standardima EU. Zagovara javnu, na podacima zasnovanu i nearbitrarnu evaluaciju i podržava, promoviše i praktikuje otvoren pristup N&T informacijama.

CEON/CEES Occasional Papers je edicija dokumenata za koja CEON smatra da treba da budu na raspolaganju javnosti kao doprinos njegovoj misiji. Mogu biti pripremljena od strane pripadnika CEON-a ili spoljnih saradnika koji na programima CEON-a rade na povremenoj i privremenoj osnovi. Radovi mogu biti i rezultat zajedničkih napora ili samo pripremljeni u organizaciji, odnosno uz podršku Centra.

CEON/CEES Occasional Papers odražavaju stavove autora, a ne nužno i stavove CEON-a kao institucije, niti svih njegovih saradnika ponaosob, izuzev onda kada je CEON istovremeno izdavač i kolektivni autor dokumenta. Izdaju se na srpskom jeziku, engleskom jeziku ili dvojezično. Sva izdanja serije su dostupna na veb sajtu Centra na adresi www.ceon.rs

© Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci (CEON/CEON) 2016.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovano, čuvan u sistemu za pretragu ili prenet u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim, mehaničkim, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način, bez prethodne saglasnosti izdavača. Čitaoci mogu da prave doslovne kopije ovog dokumenta za nekomercijalne potrebe na bilo koji način, pod uslovom da se gornja naznaka o autorskim pravima istakne na svim kopijama.

Preporučeni format citata:

Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci. (2016). Upotreba preferencijalnih lista u sistemu vrednovanja naučnih časopisa - Problem srpske humanistike, CEON/CEES Occasional Paper Series, No. 2016-03-1. Preuzeto sa <http://ceon.rs/ops/16031.pdf>.

ISBN 978-86-89475-03-6

Sadržaj

Sažetak	4
Uvod	5
Preferencijalne liste	6
ERIH PLUS	6
Scopus/SCImago	8
Globalne disciplinarne preferencijalne liste	10
Posebne preferencijalne liste	11
Bibliometrijski portret srpske humanistike	12
Učinak u međunarodnim (WoS) časopisima	12
<i>Produktivnost</i>	12
<i>Citiranost</i>	13
Karakterizacija produkcije u zemlji	15
<i>Broj časopisa i radova</i>	15
<i>Internacionalnost radova</i>	16
<i>Internacionalnost koautorskih timova</i>	17
<i>Međunarodni odziv časopisa</i>	18
Slika Srbije u međunarodnoj humanistici	20
Izazovi humanistike - internacionalizacija i evaluacija	22
Optimizacija modela vrednovanja	25
Regulatorne korektivne i suportivne mere	25
Promotivne mere	26
Literatura	28
Summary	30
Prilozi	32

Popis tabela i grafikona

Tabela 1. Zastupljenost časopisa zemalja Jugoistočne Evrope na preferencijalnim listama na dan 12. marta 2016. godine.....	9
Tabela 2. Poreklo i učešće inostranih koautora u radovima domaćih autora objavljenim u domaćim humanističkim časopisima 2005-2015.....	18
Tabela 3. Geografsko poreklo časopisa iz kojih potiče 1.131 Scopus rad tematski posvećen Srbiji..	21
Grafikon 1. Broj radova objavljenih u WoS-u na 1000 stanovnika po širim naučnim oblastima i uporedno, u odnosu na druge evropske zemlje (prema InCite-u).....	13
Grafikon 2. Broj citata ostvarenih u WoS-u na 1000 stanovnika po širim naučnim oblastima i uporedno, u odnosu na druge evropske zemlje (prema InCite-u).....	14
Grafikon 3. Citiranost domaćih radova iz pojedinih oblasti u odnosu na prosek svih zemalja u svetu predstavljenih u WoS-u (prema InCite-u).....	15
Grafikon 4. Udeo (%) referenci inostranog porekla u domaćim humanističkim časopisima u odnosu na časopise iz širih oblasti nauke, 2005-2013 (prema BIČ-u).....	16
Grafikon 5. Broj citata u WoS-u dodeljen radovima objavljenim u domaćim SCIndeks časopisima (prema BIČ-u).....	19
Grafikon 6. Struktura citata dodeljenih u WoS-u radovima objavljenim u domaćim časopisima s obzirom na status citirajućeg autora (prema BIČ-u).....	20
Grafikon Prilog 1. Udeo inostranih autora i radova u domaćim humanističkim časopisima u odnosu na časopise iz širih oblasti nauke, 2005-2013 (prema BIČ-u).....	32
Tabela Prilog 2. Citiranost časopisa u domaćim humanističkim časopisima, 2005-2013 (prema SCIndeksu) i njihova indeksiranost.....	33
Tabela Prilog 3. Afilijativna pripadnost autora 1.131 Scopus rada tematski posvećenog Srbiji.....	38

Sažetak

Kao prilog raspravi o predlogu Pravilnika o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa u ovom pozicionom dokumentu iznosimo svoje stavove o upotrebi tzv. preferencijalnih lista u postupku vrednovanju humanističkih časopisa i vrednovanju humanističke produkcije uopšte.

Najpre smo pokazali da je lista ERIH PLUS, čije uvođenje je predmet široke kampanje, suštinski neupotrebljiva za kategorizaciju i rangiranje časopisa. Nasuprot tome, smatramo da je uvođenje liste Scopus/SCImago legitimno i umesno, ali samo za humanistiku, ne i za društvene nauke. Društveno-naučne discipline kojima je predlagač, pretpostavljamo, takođe namenio Scopus (npr. filozofija i teologija) zapravo i nisu društvene i trebalo bi ih reklasifikovati u skladu sa međunarodnim podelama. Takođe smatramo da bi uvođenje dopunskih arbitrarnih ("posebnih") preferencijalnih lista za bilo koju oblast bilo nepotrebno, a moguće i štetno.

Zatim smo ocenili bibliometrijski učinak srpske humanistike i dali karakterizaciju domaćih časopisa iz te oblasti. Utvrdili smo da je ukupan međunarodni (WoS) učinak istraživača iz te oblasti nizak, kako u odnosu na ostale domaće autore, tako i spram njihovih kolega u drugim zemljama EU i regiona. Dokumentovali smo poznatu disproporciju između broja radova objavljenih u WoS časopisima, koji je izrazito skroman, i velikog broja radova objavljenih u zemlji, koji smatramo hiperprodukcijom. Internacionalnost domaćih časopisa i radova je niska, a njihova uticajnost u WoS-u jedva primetna, pa to zajedno emituje utisak da je srpska humanistička produkcija izolovana i samodovoljna. Istovremeno, opšta slika Srbije u svetskoj humanističkoj literaturi, skicirana na osnovu odrednica deriviranih iz baze Scopus, je nepovoljna, nepotpuna i neadekvatna. Sasvim je uočljivo da ne predstavlja dovoljno njen jezik, književnost i kulturu baštinu i da ne odražava verno njenu društvenu stvarnost i istorijsku prošlost.

Zaključili smo da je preorijentacija domaće humanističke zajednice na objavljivanje u prestižnim međunarodnim časopisima od prvorazrednog nacionalnog značaja i, istovremeno, u interesu razvoja svih disciplina kojima se ta zajednica bavi. Tom procesu ne može da pogoduje sistem vrednovanja koji se oslanja na arbitrarno odabrane ili sastavljene preferencijalne liste i matične naučne odbore, već na globalne citatne baze (dopunjene nacionalnim citatnim indeksom), sistematsko praćenje bibliometrijskog kvaliteta časopisa i radova, kvantifikaciju i rangiranje. Internacionalizacija i (savremena) evaluacija su preveliki izazovi za domaću humanistiku, kakva jeste. Zato joj je pomoć države apsolutno neophodna. Očigledno je da ta pomoć ne može biti tipa zaštite i izuzeća, jer to samo vodi konzervaciji postojećeg stanja, već tipa dopunskih podsticaja autorima i materijalne podrške časopisima.

Na kraju dokumenta smo ponudili i svoj predlog konkretnih mera koje su na to usmerene.

Uvod

Ministarstva nadležna za nauku u Vladi RS od 2002. godine do danas praktikuju jedan model kategorizacije naučnih časopisa delimično zasnovan na bibliometrijskom postupku. Ocenjuju se i rangiraju svi domaći časopisi prethodno okvalifikovani kao glasila naučnog karaktera. Obuhvaćeni su i domaći časopisi koji se indeksiraju u WoS citatnim indeksima i rangiraju u JCR (Thomson Reuters, 2014), ali se oni, jednako kao i časopisi inostranih izdavača, po automatizmu razvrstavaju u neku od najviših kategorija (M20). Prema tome, popis časopisa u WoS/JCR tradicionalno figurira u sistemu vrednovanja u Srbiji kao tzv. preferencijalna lista.

U predlogu novog pravilnika MPNTR koji tu oblast uređuje (MPNTR, 2016) status preferencijalne liste dodeljen je i popisu Scopus/SCImago-a (<http://goo.gl/rYvtyt>), kako bi se najvredniji časopisi iz domena humanističkih i društveno-naučnih disciplina takođe mogli kategorizovati po automatizmu. Takvo rešenje je izazvalo veliki otpor dela humanističke zajednice (Grupa istraživača iz oblasti društveno-humanističkih nauka, 2016). Zahtevano je da se preferencijalni status dodeli i listi ERIH PLUS (<https://goo.gl/gqb5Tv>).

Po ugovorima s Ministarstvom CEON je sproveo sve dosadašnje godišnje bibliometrijske analize, a rezultate objavljivao u svom kumulativnom Bibliometrijskom izveštaju o časopisima ("BIČ," n.d.). Tzv. preliminarna kategorija dodeljivana je časopisima na osnovu njihovog ranga ostvarenog s obzirom na citiranost u WoS citatnim indeksima i nacionalnom citatnom indeksu ("SCIIndeks," n.d.), a dopunski i na osnovu rezultata na većem broju (preko 30) pokazatelja bibliometrijskog i uređivačkog kvaliteta.

U tom svojstvu i na osnovu toga imamo potrebu da u ovom pozicionom dokumentu iznesemo svoje stavove prema upotrebi preferencijalnih lista u sistemu vrednovanja. Ograničili smo se na radove i autore iz oblasti humanistike, jer su te liste prvenstveno njima i namenjene. Problem preferencijalnih lista i vrednovanja uopšte razmatramo u širokom kontekstu koji obuhvata domaću periodičnu humanističku produkciju u proteklih desetak godina - njene bibliometrijske karakteristike, učinak i doprinos.

Preferencijalne liste

ERIH PLUS

Na osnovu praćenja projekta ERIH od njegovog nastanka uverili smo se:

- da je inicijativa o stvaranju ERIH-a prihvaćena od strane ESF - European Science Foundation u doba kada je on planiran kao citatni indeks (Kiefer i dr., 2004); da je kojim slučajem taj projekat uspeo, a nije, zaista bi unapredio vrednovanje unutar evropskog naučnog prostora i postao konkurentan ili bar bio koristan dodatak evaluativnim bazama Thomson-Reuters-a i Elsevier-a; ovako, u svojoj realizovanoj verziji, kao tzv. ABC lista iz 2007. godine, doživeo je fijasko pošto su se mnogi najviđeniji časopisi, njih više od 60, već u prvom koraku povukli s Liste;
- da je ERIH u svojoj revidiranoj verziji (2011) počeo da ističe upozorenje da Lista, tada već s novom kategorizacijom (Nac, Int1, Int2), uopšte nije namenjena evaluaciji;
- da je s pojavom aktuelne verzije, nazvane ERIH PLUS, i ta kategorizacija nestala, čime je za eksperte ERIH sveden na nivo registra, a za upućene posmatrače na "mrežu za spasavanje" jednog neuspelog projekta;
- da se navodno "strogi" i "naučno, a ne komercijalno zasnovani" uslovi za indeksiranje u ERIH PLUS-u, kako ga njegovi predlagači predstavljaju, sastoje od šest kriterijuma (NSD, 2014), od kojih neki nisu proverljivi, dok su neki banalni, npr. da časopis poseduje ISSN; oni su može biti dovoljni za jedan registar, ali u poređenju s uslovima evaluativnih alatki kakav je globalno WoS/JCR Thomson-Reuter-a, pa i Scopus/SCImago Elsevier-a, a lokalno, u Srbiji, SCIndeks/BIČ CEON-a, ti kriterijumi se moraju smatrati neozbiljnima;
- da za razliku od WoS-a i SCIndeksa ERIH nema bilo kakvu kontrolu i praćenje kvaliteta, odnosno praksu reevaluacije i deselekcije časopisa; u WoS-u se ta kontrola ostvaruje nadziranjem predatorskog ponašanja i manipulativnog citiranja, a u SCIndeks/BiČ-u i dopunski, proverom prisustva plagijarizma;
- da je ERIH, kao i WoS/JCR ili Scopus/SCImago, "amerikanocentričan", samo je to u manjoj meri; američki časopisi na toj nominalno evropskoj listi učestvuju sa velikih 14,8, a zajedno sa britanskima 30,8 posto naslova; pokušaj širenja bojazni od amerikanizacije srpske nauke posredstvom WoS-a je, po našem mišljenju, neodgovoran čin grupe istraživača koji samo

kompromituje opravdane zahteve da se u sistemu vrednovanja uvažuje posebnosti humanističkih časopisa i radova.

Ono što inicijatori kampanje za legalizaciju ERIH-a kao preferencijalne liste svakako znaju, ali propuštaju da iznesu jeste:

- da je u ERIH-u trenutno čak 29 srpskih časopisa, više nego u WoS-u iz svih oblasti nauke zajedno i obilato više nego u bilo kojoj drugoj globalnoj disciplinarnoj naučnoj bazi; da se dopunskih 150 ERIH časopisa izdaje u zemljama bivše Jugoslavije, od kojih većina prihvata radove pisane na srpskom jeziku;
- da među domaćim časopisima indeksiranim u ERIH-u nema tradicionalno najboljih, odnosno najviše rangiranih humanističkih (Zograf, Starinar, Nasleđe) i da je samo jedan ocenjen u BIČ-u nekom ocenom višom od PK 52;
- da su tri od predstavljenih domaćih časopisa isključena iz BIČ-a zbog plagijarizma ili manipulativnog citiranja, dok ih je šest neocenjeno pošto nisu glasila naučnog karaktera¹;
- da je na Listi sedam domaćih časopisa iz ekonomije i jedan iz mašinstva, dakle iz oblasti koje se nikako ne mogu podvesti pod humanistiku i u kojima se vrednovanje časopisa zasnovano na citatnim indeksima ne dovodi u pitanje.

Za sve te časopise promoteri ERIH-a traže da se po automatizmu, bez vrednovanja i preispitivanja razvrstaju u neku od kategorija M20, na isti način kao i časopisi indeksirani u WoS/JCR, a po predlogu novog pravilnika i oni indeksirani u Scopus/SCImago-u.

ERIH je stvaran, a tako se i dalje predstavlja, kao informatička alatka za (a) evaluaciju i (b) povećanje vidljivosti časopisa, tj. njihovu promociju. Pritom ne sadrži bilo kakve informacije o samim časopisnim radovima, makar njihove naslove. Ne sadrži ni reference radova, a bez njih se kontrola povrede publicističkih

ERIH Plus je registar, a ne bibliografska baza. Ne praktikuje kontrolu kvaliteta časopisa prilikom prijema na indeksiranje, niti ih prati i vrednuje nakon toga, pa stoga ne može biti korišćen kao preferencijalna lista za vrednovanje časopisa na legitiman način. Inicijativa te vrste samo kompromituje opravdane zahteve da se uvažuje specifičnosti humanističkih časopisa u sistemu vrednovanja.

¹ Među ovim poslednjima je i Letopis Matice Srpske (nesporno vredan, ali svakako ne i naučni časopis - zato ga finansira Ministarstvo kulture), nad čijom sudbinom zagovornici ERIH-a lamentiraju, nudeći to što ga BIČ izostavlja s popisa naučnih časopisa kao dokaz da bibliometrijska analiza ne može biti korišćena za vrednovanje časopisa u humanistici.

standarda ne može ni sprovoditi. Nema uslova ni za reevaluaciju zasnovanu na kontinuiranom praćenju. Ako ne služi ni evaluaciji, niti promociji, postavlja se pitanje čemu zapravo ERIH služi, izuzev kao nepotpun, nedovoljno tačan i osiromašen ISSN registar. Za nas je, kao i za same njegove autore, evidentno da on ne može biti korišćen kao preferencijalna lista u bilo kakvom postupku vrednovanja časopisa.

Scopus/SCImago

Ministarstvo nauke se u Predlogu, a i naknadno izjasnilo da ERIH neće biti korišćen u sistemu kategorizacije časopisa. Umesto toga, kao korektiv u vrednovanju časopisa i radova iz oblasti humanistike (ali i društvenih nauka, što smatramo spornim), ponudilo je rešenje kojim se visok (M23, M24) status priznaje i časopisima sa A&HCI i Scopus/SCImago liste. Smatramo da je to suštinska olakšica, jer je reč o časopisima kojih prethodno nije bilo na preferencijalnoj listi, i ujedno legitimno rešenje, jer SCImago, za razliku od WoS JCR, rangira i humanističke časopise i time ispunjava tehnički uslov za njihovu kategorizaciju. To što su humanistički časopisi pritom limitirani (ne mogu se razvrstati u M21a-M22), može se osporavati, ali i opravdati manjim učešćem i značajem časopisnih radova u ukupnom učinku autora iz te oblasti.

Olakšica o kojoj je reč nije mala. Scopus/SCImago i A&HCI zajedno indeksiraju oko 3.500 različitih humanističkih časopisa. To bi moralo da pobudi veću motivaciju domaćih autora da objavljuju u inostranstvu, za šta, kako će se videti iz narednih odeljaka, postoji velika potreba. Kada je, pak, reč o društvenim naukama ne vidimo za to pravu potrebu i puno opravdanje. Lako je prevideti da će uvođenjem ove novine istraživači iz te oblasti započeti da svoje radove namenjene međunarodnoj javnosti masovno plasiraju u Scopus časopise, jer tu imaju veći izbor i niže zahteve, umesto u one s WoS SSCI liste kao do sada. To bi moglo dovesti do "omekšavanja" domaće društveno-naučne produkcije, koja je ionako suviše "meka" za međunarodna merila. Preferencijalne liste su instrument prioritizacije. Neadekvatna prioritizacija može naneti štetu razvoju neke oblasti nauke i umanjiti ukupan učinak zemlje u WoS/JCR, koji se u Srbiji još uvek tretira kao "zlatni standard".

Scopus/SCImago, je legitimna evaluativna alatka. U odnosu na WoS-JCR, ima i tu značajnu prednost što indeksira veći broj humanističkih časopisa (Scopus) i istovremeno ih rangira (SCImago). Ozbiljna manjkavost joj je u tome što (neopravdano) indeksira mali broj srpskih časopisa. Inače, ne bi je trebalo koristiti za oblast društvenih nauka.

Za očekivati je, takođe, porast motivacije uredništava da unaprede svoje časopise i uvedu ih u Scopus i A&HCI, što je dopunsko opravdanje za uvođenje tih preferencijalnih lista. Sudeći prema zastupljenosti srpskih časopisa u Scopus-u, posmatranoj u odnosu na druge zemlje Jugoistočne Evrope, očigledno je da za njih ima dovoljno prostora, posebno u oblasti humanistike i bliskih društvenih nauka (Tabela 1).

Tabela 1. Zastupljenost časopisa zemalja Jugoistočne Evrope na preferencijalnim listama na dan 12. marta 2016. godine.

	WoS		Scopus					ERIH	SOA ¹
	Svega	Ex ²	Svega	Pri-rodne	Dru-štvene	Huma-nističke ³	Ex ²		
Albanija	-	-	-	-	-	-	-	3	-
BiH	1	3	12	11	1	-	3	3	4
Bugarska	18	1	44	39	4	1	-	30	
Crna Gora	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Grčka	19	-	66	53	8	5	1	36	-
Hrvatska	54	7	140	75	35	30	-	81	-
Kipar	-	-	2	-	2	-	-	5	-
Mađarska	35	3	97	58	16	23	-	91	-
Makedonija	2	-	7	6	1	-	-	5	-
Moldavija	-	-	3	2	-	1	-	4	-
Rumunija	55	7	157	95	28	34	1	153	6
Slovenija	25	3	54	19	18	17	-	58	
Srbija	23	2	53	40	10	3	-	29	2
Turska	64	9	179	141	27	11	2	45	5

¹Scholarly Open Access-Lista predatorskih časopisa J. Beall-a; ²suspendovan ili isključen bilo koje godine, od 2012 nadalje; ³uključujući časopise koji istovremeno razvrstani u društvene nauke

Argumentacija u prilog veće zastupljenosti srpskih časopisa u Scopus-u, kao i u WoS-u, može biti sasvim ubedljiva. Srpski časopisi se generalno vrednuju na rigorozniji način nego časopisi zemalja iz šireg regiona, bez izuzetka. Velika većina poštuje osnovne međunarodne publicističke standarde, što posebno važi za časopise indeksirane u SCIndeksu. Nemali broj časopisa, svi uključeni u program SCIndeks Asistent, njih oko 50, podvrgava se proceduri "nametanja kvaliteta" koja obuhvata standardnost referenci, usaglašenost referenci s citatima u tekstu i određivanje ključnih reči ekstrahovanjem iz međunarodnih tezaurusa. U Asistent časopisima objavljivanje plagijata praktično više nije moguće, pošto se svi radovi podvrgavaju proverbi pre objavljivanja. Prisustvo plagijarizma se naknadno proverava i na uzorku od 10-15%

Domaći časopisi su po svom formalnom kvalitetu iznad časopisa većine zemalja u regionu koje su u Scopus-u zastupljenije. Treba sistematski raditi na tome da se ta anomalija otkloni.

radova objavljenih u svih oko 500 časopisa, koliko ih se godišnje vrednuje u BIČ-u. Sistematski se proverava i legitimnost referenci, kako bi se suzbilo manipulativno citiranje. Zahvaljujući svemu tome od WoS časopisa koji se izdaju u Srbiji samo su dva do sada suspendovana (jedan je srpski samo prema rezidencijalnom statusu urednika i stoga se ne indeksira u SCindeksu, a za drugi je rešavanje prigovora u toku) dok se to dogodilo nemalom broju časopisa iz zemalja u regionu (tabela 1., kolone Ex). Najzad, naši nalazi pokazuju da je uticajnost (Impact Factor) srpskih časopisa u samom WoS-u, prema JCR-u, veća od uticajnosti časopisa iz zemalja regiona, s izuzetkom Grčke (Šipka, 2012).

Globalne disciplinarne preferencijalne liste

Mada su pravilnici Ministarstva do sada eksplicitno navodili samo WoS/JCR kao preferencijalnu listu, u praksi, dakle u BIČ-u, taj status su imale i tri dopunske liste, *Medline*, *MathSciNet* i *ChemPort*, koje se koriste kao dopunski uslov za dodelu kategorije "nacionalni časopis međunarodnog značaja" -M24 ("BIČ – Pomoć", n.d.). Iako te tri liste ne rangiraju časopise, niti generišu sopstvene pokazatelje uticajnosti, one se s razlogom uzimaju kao dokaz izvrsnosti i internacionalne relevantnosti indeksiranih časopisa zahvaljujući tome što koriste validna merila za njihov odabir i kontrolu kvaliteta. U *Medline*-u je kontrola čak rigoroznija nego u bilo kojoj nama poznatoj međunarodnoj bazi (U. S. National Library of Medicine, n.d.), dok je i u *MathSciNet*-u takođe zadovoljavajuće razrađena (AMS, 2005). Ono što je važno istaći jeste da obe te baze/liste praktikuju reevaluaciju i isključivanje časopisa u slučaju povrede publicističkih i etičkih standarda. Taj vid zaštite u *ChemPort*-u nije eksplicitno opisan, ali se koristi.

Upotreba globalnih disciplinarnih preferencijalnih lista je umesna. Korišćene su i do sada u određene svrhe i pod određenim uslovima. Problem je u tome što disciplinarna lista za humanistiku koja te uslove zadovoljava trenutno ne postoji.

Smatramo da praksu upotrebe dopunskih preferencijalnih lista treba zadržati. Nema doktrinarnih prepreka da se one uvedu i u drugim širim disciplinama, uključujući i humanistiku, ali pod uslovom da su globalnog opsega, da zadovoljavaju iste kriterijume koji se tiču kontrole kvaliteta i da se koriste u iste svrhe, dakle samo kao dopunski uslov za dodelu određenih kategorija. Prema našem uvidu, takva baza za humanistiku u ovom trenutku ne postoji.

Posebne preferencijalne liste

Deo radova domaćih autora objavljuje se u inostranim humanističkim časopisima, uglavnom onima iz zemalja okruženja. U velikoj većini ti časopisi nisu na listi WoS-a, niti Scopus-a, pa se označavaju kao "neindeksirani časopisi"). Takvi časopisi su u prošlosti kategorizovani od strane nadležnog matičnog odbora za srpski jezik i književnost kao da su domaći, da bi najzad, 2014. g., bili izdvojeni u zasebnu listu. Predlog pravilnika predvideo je mogućnost da časopisi koji "nisu u odgovarajućoj meri zastupljeni u navedenim indeksnim bazama [WoS i Scopus]" budu kategorizovani na legalan način izradom "posebne liste kategorizacije međunarodnih naučnih časopisa" (čl. 13). Njima bi se po automatizmu dodeljivala najniža kategorija (M53). Pošto je citirani deo odredbe otvoren za različita tumačenja sasvim je moguće da će se takve liste uvesti u širu upotrebu ne samo u humanistici, već i u drugim oblastima. Ta opasnost nije nerealna, jer bi olakšica te vrste bila umesnija u slučaju nekih disciplina, poput filozofije, teologije (koje klasifikacija Ministarstva sasvim pogrešno podvodi pod društvene nauke), nego u slučaju nekih nominalno humanističkih disciplina. Takođe pretpostavlja se opasnost da će se na taj način, kao i u prošlosti, status naučnog časopisa dodeljivati i onima koji to nisu.

Posebne preferencijalne liste u uslovima koje je Predlog pravilnika ponudio nemaju punog opravdanja, pošto liste Scopus-a i A&HCI obuhvataju dovoljno velik broj raznovrsnih inostranih časopisa. Ako se ipak koriste te liste bi se morale generisati bibliometrijskim postupkom, a nikako arbitrarno.

Smatramo da izrada "posebnih" preferencijalnih lista u našim uslovima nema opravdanja, pošto A&HCI i Scopus zajedno pokrivaju dovoljno velik broj humanističkih časopisa². Ako se to već dopušta onda bi se one, kao i sve druge preferencijalne liste, morale generisati bibliometrijskim postupkom, a nikako arbitrarno, ma ko bili arbitri. Uslovi za to postoje pošto se za sve inostrane "neindeksirane" časopise u kojima su u prošlosti objavljivali domaći autori može lako utvrditi uticajnost u SCIndeks/BIČ-u i istovremeno u WoS-u ili Scopus-u. To rešenje bi imalo i dopunsku prednost - časopisi bi se mogli rangirati, pa tako i razvrstati u neku kategoriju višu od M53, što bi bar u nekim slučajevima bilo funkcionalno i pravično.

² Samo iz Istočne Evrope ih je trenutno 243, a iz zemalja slovenskih jezika 164, čime se nadoknađuje manjkavost dosadašnjeg sistema kategorizacije koji je bio oslonjen isključivo na JCR kao preferencijalnu listu.

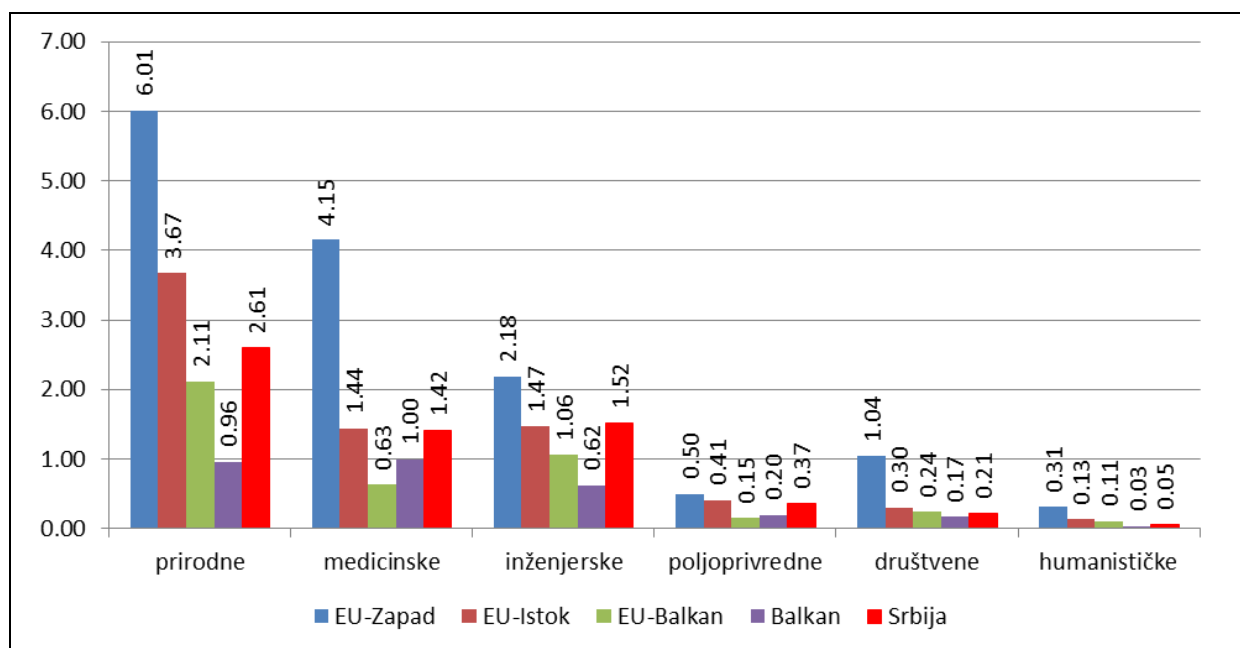
Bibliometrijski portret srpske humanistike

Učinak u međunarodnim (WoS) časopisima

Produktivnost

U brojnim dokumentima i istupima zvaničnici Ministarstva i Nacionalnog saveta ocenjivali su domaću humanistiku kao nedovoljno produktivnu na međunarodnom planu. Takve ocene su se zasnivale na poređenju WoS učinka srpskih autora u oblasti humanistike u odnosu na tzv. tvrde naučne oblasti. Korišćeni su i prigodni podaci o učinku pojedinačnih zemalja, često Češke i Slovačke, što nije sasvim umesno, pa pritisak nije ni mogao biti efektivan. Međutim, naši nalazi na osnovu podataka iz *InCite-a*, derivata WoS-a, potvrđuju da su takve ocene bile utemeljene. Objavljujući u periodu od 2005. do 2014. godišnje u WoS 0,05 radova na 1.000 stanovnika srpski autori iz oblasti humanistike zaista ostvaruju nizak učinak. Iz pregleda (Grafikon 1.) mora se zaključiti:

- da oni imaju jedva nešto viši učinak od svojih kolega iz naučno uglavnom slabije razvijenih zemalja okruženja (Albanija, Crna Gora, BiH, Makedonija, Moldavija i Turska (grupisane pod "Balkan")); postojeća razlika bi bila manja, ili ne bi ni postojala, da prosek tih zemalja na ovom pokazatelju značajno ne umanjuje Turska kao mnogoljudna zemlja;
- da je istovremeno učinak domaćih autora iz oblasti humanistike čak dvostruko manji od onog koji ostvaruju autori iz susednih zemalja članica Evropske unije (Rumunija, Bugarska i Hrvatska ("EU Balkan")), za šta je teško naći opravdanje;
- i da je, nasuprot tome, učinak Srbije u drugim oblastima, izuzev društvenih nauka, vidno veći u odnosu na te tri zemlje i da je dosegao nivo naučno razvijenijih zemalja iz šireg okruženja: Slovenije, Mađarske, Grčke i Kipra ("EU-istok").

Grafikon 1. Broj radova objavljenih u WoS-u na 1000 stanovnika po širim naučnim oblastima i uporedno, u odnosu na druge evropske zemlje (prema InCite-u).

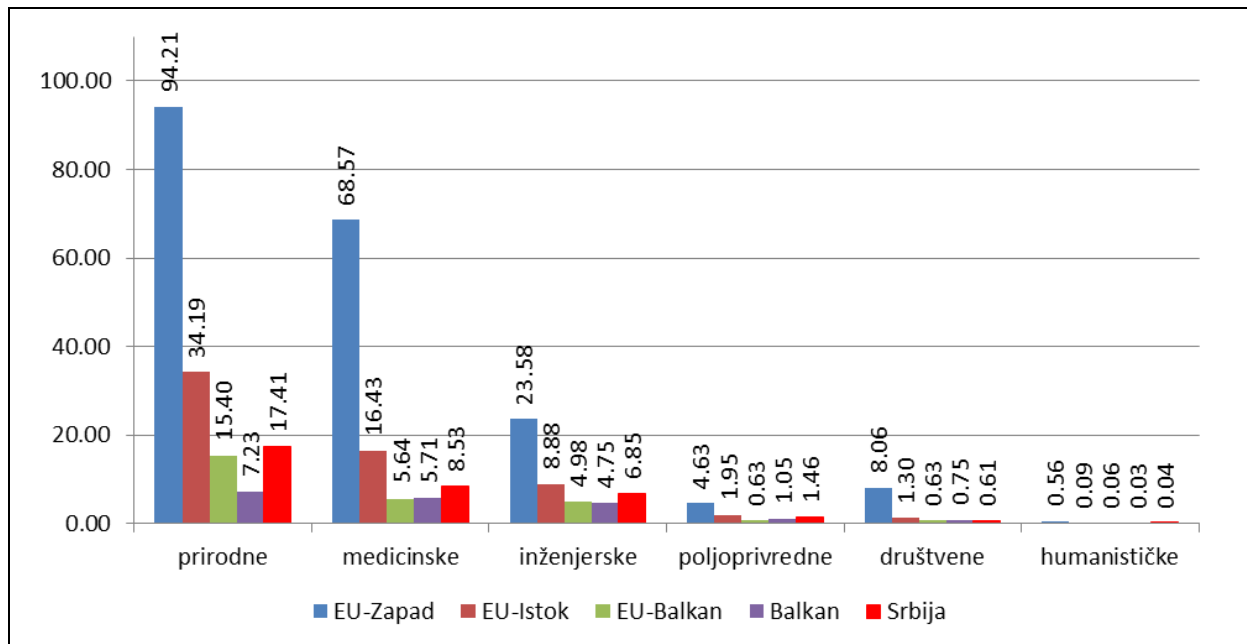
Pritom je uočljivo da autori iz svih zemalja, izuzev onih razvrstanih u grupu EU-Zapad, dele sa srpskim autorima zajedničku istoriju, sličnu političku prošlost, bliske kulture i srodne jezike, pa tako i iste teškoće u nastojanjima da objavljuju u WoS časopisima i/ili na engleskom jeziku. Ocena učinka srpske humanistike je još nepovoljnija kada se posmatra u Scopus-u i kada se kao osnova za normalizaciju koristi broj istraživača, umesto broja stanovnika (Kutlača i dr., 2015). Uz sve rezerve prema pouzdanosti broja istraživača kao pokazatelja, ne može se zanemariti nalaz da je učinak Srbije u oblasti humanistike među najnižima u regionu Jugoistočne Evrope. Otprilike je u ravni učinka Crne Gore i Albanije, a niži od onog Makedonije i Bosne i Hercegovine. Pri tome valja imati na umu da Scopus potpunije od WoS/JCR-a obuhvata i sam taj region i humanističku produkciju uopšte.

Produktivnost domaćih autora iz oblasti humanistike u WoS časopisima je niska kada se posmatra komparativno, ne samo u odnosu na učinak autora iz drugih oblasti, već i spram njihovih kolega iz zemalja regiona, s kojima je poređenje i najumesnije.

Citiranost

Relativna uticajnost radova domaćih autora iz oblasti humanistike u WoS-u (Grafikon 2.) takođe je niska u odnosu na radove domaćih autora iz drugih oblasti, ali ne toliko u odnosu na radove autora iz drugih zemalja. Osnovni razlog je u tome što je tzv. očekivana citiranost humanističkih radova u

WoS-u generalno veoma niska zbog njihove slabije zastupljenosti i niže koncentracije citata u toj oblasti. To je vidljivo već i iz ogromne razlike u citiranosti radova u pojedinim oblastima. Vidimo da ta razlika između prirodnih nauka i humanistike u slučaju visoko razvijenih zemalja ("EU Zapad") iznosi skoro 200:1.

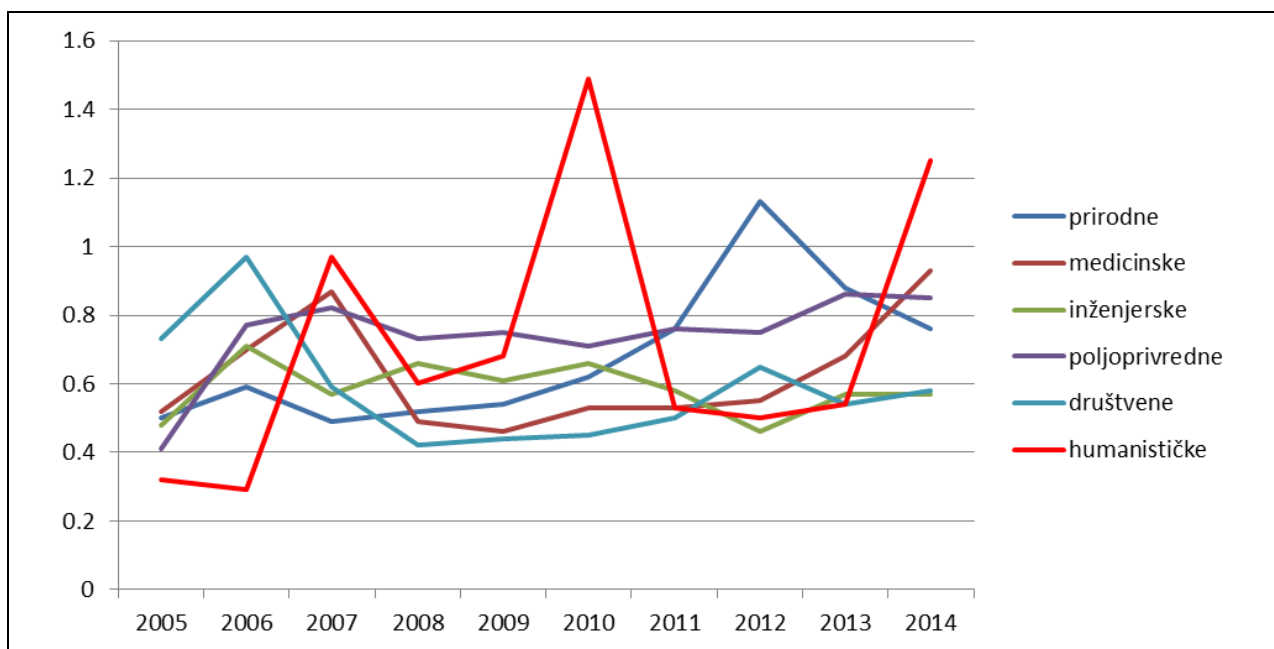

Grafikon 2. Broj citata ostvarenih u WoS-u na 1000 stanovnika po širim naučnim oblastima i uporedno, u odnosu na druge evropske zemlje (prema InCite-u).

Niska citiranost humanističkih radova u WoS-u pruža mogućnost brzog poboljšanja nacionalnog učinka. To je vidljivo iz rezultata koje radovi srpske afilijacije ostvaruju na *InCite* pokazatelju "relativna disciplinarna uticajnost" (*Impact relative to subject area*) u periodu 2005-2014. (Grafikon 3). U tim rezultatima je primetno da je uticajnost domaćih WoS radova ispod svetskog proseka (označenog vrednošću 1 na ordinati) u svim širim oblastima nauke. Takođe se vidi da vrednosti za humanistiku najviše variraju i da su u tri posmatrane godine bile čak najviše, a u dve dosegle vrednost obilato iznad svetskog proseka. Ono što se ne vidi je da iza tog rezultata stoji svega nekoliko radova. Tako je visoka vrednost srpske humanistike u 2010. godini ostvarena praktično na osnovu jednog jedinog rada koji je zadobio 40-tak citata. Ovaj nalaz zaslužuje pažnju utoliko što svedoči o tome da se već s relativno malim

Citiranost humanistike u WoS-u je generalno niska, tako da radovi domaćih autora u tome ne zaostaju uočljivo. Uvid u pojedinačne podatke ukazuje na relevantnost tih radova i viši citatni potencijal domaćih autora i u toj oblasti.

brojem citata koje ostvari mali broj radova iz oblasti humanistike uticajnost tog dela akademske zajednice Srbije može bitno izmeniti nabolje. On istovremeno pokazuje da i u toj oblasti Srbija ima autore koji su međunarodno konkurentni.

Grafikon 3. Citiranost domaćih radova iz pojedinih oblasti u odnosu na prosek svih zemalja u svetu predstavljenih u WoS-u (prema InCite-u).

Karakterizacija produkcije u zemlji

Broj časopisa i radova

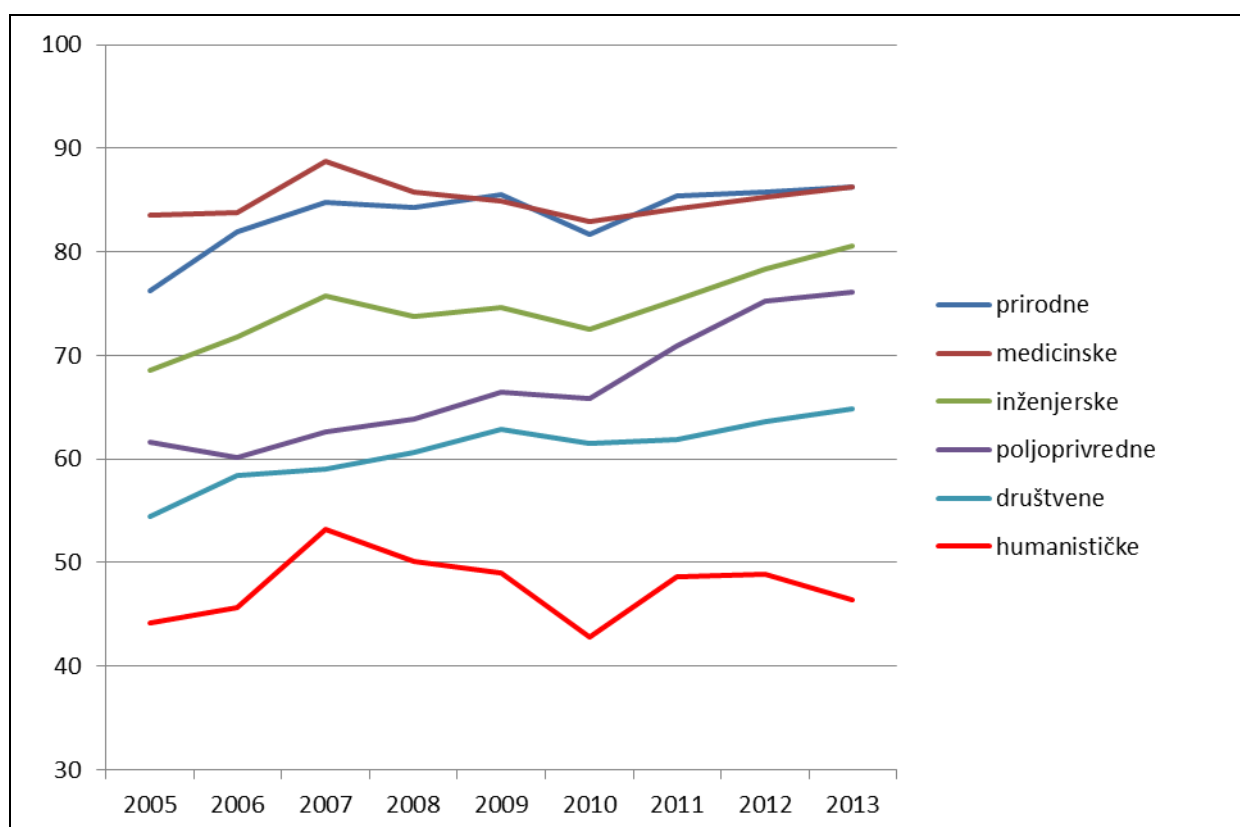
Domaći autori u oblasti humanistike evidentno nemaju dovoljno motiva da objavljuju u prestižnim međunarodnim časopisima koji su indeksirani u WoS-u. Oni u velikoj većini svoju potrebu i obavezu da prikažu rezultate svoga rada ispunjavaju tako što (pored monografija koje im donose više priznanja u vidu tzv. bodova) objavljuju u domaćim časopisima.

Broj tih časopisa zato je znatno veći nego u drugim oblastima. Ministarstvo, odnosno nadležni matični naučni odbori, kategorizovalo je do sada ukupno čak 243 humanistička časopisa. To je svakako u neskladu sa brojem aktivnih srpskih istraživača, koji se procenjuje na oko 700. U istom

periodu posmatranom prethodno u WoS-u (2005-14) oni su prema SCIndeksu objavili čak 16.569 radova, odnosno 2,32 na 1.000 stanovnika, dakle skoro 50 puta više nego u WoS-u.

Internacionalnost radova

Domaća produkcija u oblasti humanistike, obimna kakva jeste, zaslužuje u ovom dokumentu bar provizornu karakterizaciju. Kada se to pokuša na osnovu karakteristika domaćih časopisa i radova, stiče se opšti utisak da je ona izolovana i samodovoljna. Čini se da je to izraženo u meri koja se ne može opravdati zaokupljenošću nacionalnom tematikom, kao svojim prirodnim prioritetom (po definiciji).

Grafikon 4. Udeo (%) referenci inostranog porekla u domaćim humanističkim časopisima u odnosu na časopise iz širih oblasti nauke, 2005-2013 (prema BIČ-u).

Kada se posmatraju tri pokazatelja koja na to ukazuju (Grafikon 4. i Prilog 1.) vidi se da je internacionalnost domaćih humanističkih časopisa značajno niža nego u drugim oblastima, uključujući i društvene nauke. Ako je to i prihvatljivo, postavlja se pitanje kako opravdati to da se,

stanje u humanističkim časopisima u tom pogledu ni najmanje nije menjalo u desetogodišnjem vremenskom periodu.

Iz citiranosti časopisa u referencama domaćih humanističkih radova uočljivo je to da se prestižni inostrani časopisi izrazito retko koriste kao izvor (Prilog 2.). Među 144 časopisa koja su citirana 100 i više puta malo je onih najvrednijih. Ukupan broj časopisa na tom popisu koji se indeksiraju u WoS-u ili Scopus-u, iznosi tačno 16 i 17 respektivno. To očigledno nije zato što te dve baze indeksiraju mali broj humanističkih časopisa, pošto je i broj onih s popisa ERIH PLUS-u (a nisu domaći časopisi) jednako mali (16). Bilo bi, inače, za očekivati da na bilo kojoj nacionalnoj rang listi citiranosti časopisa najviše rangove ostvare najprestižniji međunarodni časopisi, a najcitiraniji inostrani časopis na toj listi je rangiran tek na 35. mestu. Jedino se zastupljenost inostranih vizantoloških časopisa može oceniti zadovoljavajuće. Ako se s razumevanjem prihvati to da zastupljenost časopisa iz oblasti srpskog jezika ili etnografije neizbežno niska, teško je opravdati odsustvo citata vodećim inostranim časopisima u preostalim humanističkim disciplinama. Korpus citiranih časopisnih referenci čini, naime, tzv. naučni vidokrug autora iz jedne naučne oblasti. Ako je taj vidokrug ograničen na nacionalne časopise i vannaučne izvore (što se vidi po visokom rangu jednog dnevnog lista - Politike), ne treba se čuditi tome što je za istraživače koji se bave nekom od "tvrdih nauka" upitna ne samo vladajuća naučna paradigma autora iz oblasti humanistike, već i naučni nivo njihovih radova.

Internacionalnost koautorskih timova

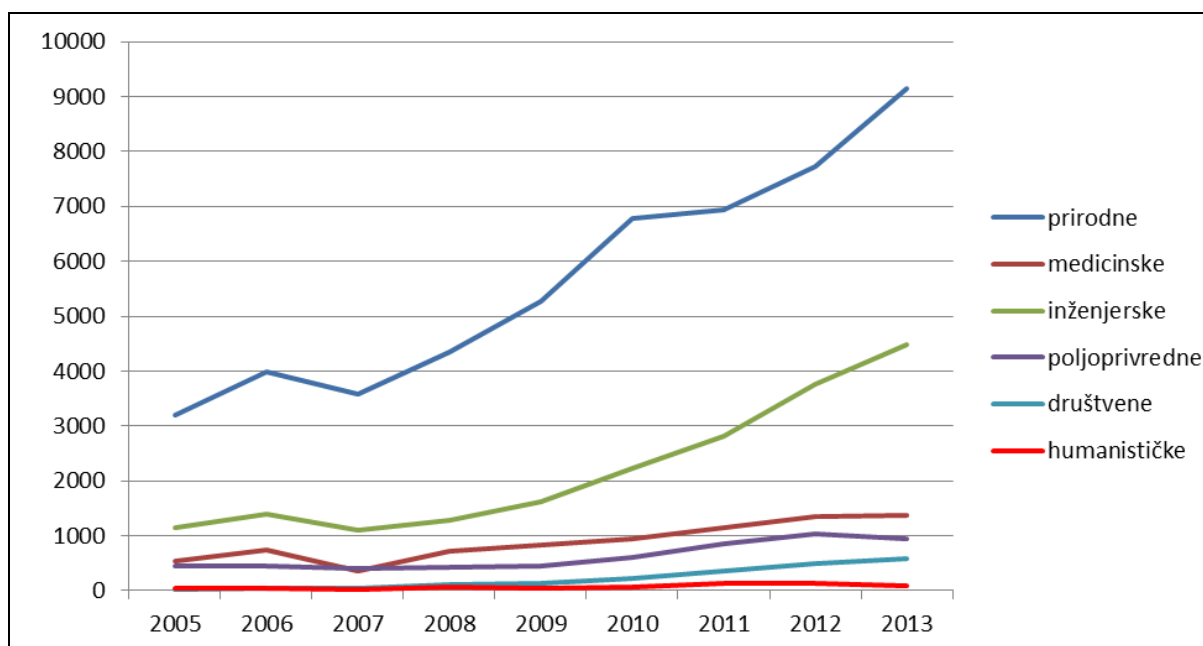
Od ukupnog broja radova objavljenih u domaćim humanističkim časopisima u periodu od 2005. do 2015. g. malo je višeautorskih (N=1.875), što je razumljivo s obzirom na osobenosti humanističke produkcije uopšte. Najveći njihov deo su zajednički objavili autori domaće afilijacije. Zajednički s inostranim autorima objavljena su svega 134 rada u kojima je uzelo učešće ukupno 170 inostranih autora. Iz Tabele 2. vidljivo je da ti autori u najvećem broju slučajeva (skoro dve trećine) potiču iz zemalja neposrednog okruženja, najviše iz Republike Srpske. Malo je koautora iz naučno visoko razvijenih zemalja, a poznato je da upravo saradnja s istraživačima iz takvih sredina najviše doprinosi naučnom razvoju. Takvi radovi se, takođe, prihvataju s više poverenja i češće citiraju.

Tabela 2. *Poreklo i učešće inostranih koautora u radovima domaćih autora objavljenim u domaćim humanističkim časopisima 2005-2015.*

Poreklo - država	Broj koautora	Broj frakcija	Učešće u procentima
BiH – Republika Srpska	37	13.04	35.2
Grčka	26	7.35	28.3
Crna Gora	14	6	42.9
SAD	11	4.7	42.7
Slovenija	10	3.42	34.2
Makedonija	13	3.41	26.2
Francuska	7	3.33	47.6
BiH - Federacija	7	2.75	39.3
Velika Britanija	5	2.33	46.6
Hrvatska	5	2.17	43.4
Rumunija	4	2	50.0
Nemačka	4	1.5	37.5
Holandija	3	1.33	44.3
Italija	4	1.29	32.3
Austrija	3	1.25	41.7
Bugarska	4	1.25	31.3
Rusija	2	1	50.0
Švedska	2	1	50.0
Turska	2	0.83	41.5
Češka	2	0.83	41.5
Slovačka	1	0.5	50.0
Koreja	1	0.5	50.0
Japan	1	0.5	50.0
Mađarska	1	0.5	50.0
Finska	1	0.33	33.0

Međunarodni odziv časopisa

Citiranost radova objavljenih u domaćim humanističkim časopisima je u WoS-u zanemarljivo niska (Grafikon 5.). Ni u ovom slučaju se ona nije značajno povećala u proteklih desetak godina, što je inače period u kome su radovi objavljeni u domaćim časopisima iskazivali velik, a u nekim oblastima i izuzetno velik napredak. Istovremeno velika većina humanističkih časopisa ne ostvaruje godišnje ni po jedan citat u WoS-u. Neki od njih su službeno kategorizovani kao časopisi međunarodnog značaja, mada je odlučiocima na osnovu BIČ-a bilo vidljivo da u WoS-u nemaju nijedan citat. Takvih časopisa je 2014. godine bilo čak 6, od ukupno 20 humanističkih, koliko ih je razvrstano u tu kategoriju.

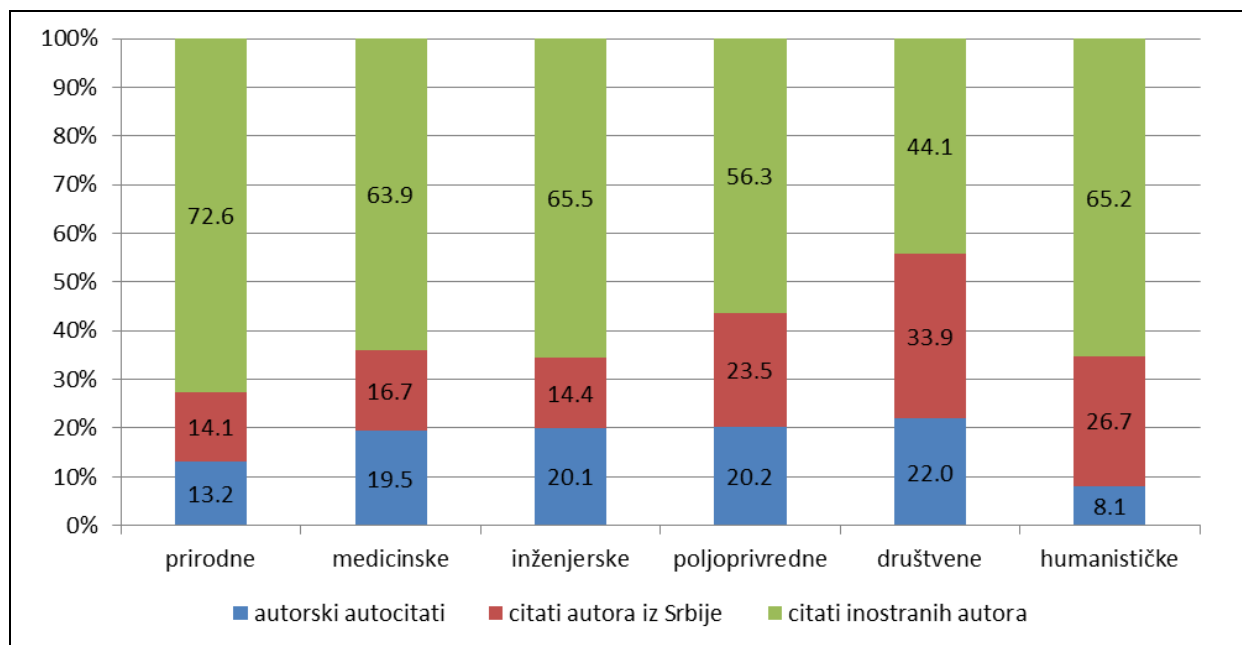
Grafikon 5. Broj citata u WoS-u dodeljen radovima objavljenim u domaćim SCIndex časopisima (prema BIČ-u).

S druge strane, uočljivo je da su domaći humanistički radovi češće citirani od strane inostranih autora nego što je to slučaj u većini dugih oblasti (Grafikon 6.). Očigledno je da interes za te radove postoji, da oni jesu relevantni i da je problem u tome što su manje vidljivi. Takođe je primetno i to da ih u WoS-u retko, u svega 8,1% slučajeva, citiraju sami njihovi autori. To dolazi od toga što ti isti autori retko objavljuju u WoS časopisima. Kada bi to činili češće i pritom citirali sopstvene radove učinili bi te radove vidljivijima, vrednijima i citabilnijima, a učinak zemlje u WoS-u većim.

Može se zaključiti da radovi objavljeni u domaćim humanističkim časopisima praktično ne doprinose tzv. naučnoj matici. Neki smatraju da tako nešto ne postoji, da je nauka jedna, da ne poznaje granice, ali da je humanistikâ više i da su one nužno nacionalne. S praktičnog stanovišta takvo rezonovanje nije legitimno. Dok god humanistika učestvuje u vrednovanju nacionalnog učinka, dok god taj učinak obuhvata citiranost, i dok god se finansira i iz međunarodnih fondova, a sve to i sve više je deo i

Humanistička produkcija u domaćim časopisima ima razmere hiperprodukcije radova. U radovima se malo koristi inostrana literatura. Malo je zajedničkih radova s autorima iz razvijenih zemalja. Međunarodni odziv tih radova je zanemarljivo nizak i ne uvećava se.

domaće akademske realnosti, od nje se očekuje da vrši i tu međunarodnu funkciju i participira u učinku domaće naučne zajednice.

Grafikon 6. Struktura citata dodeljenih u WoS-u radovima objavljenim u domaćim časopisima s obzirom na status citirajućeg autora (prema BIČ-u).

Slika Srbije u međunarodnoj humanistici

Nedovoljno prisustvo domaćih radova iz oblasti humanistike u WoS-u i Scopus-u ima za posledicu to da "srpski kulturni, istorijski i nacionalni identitet i nacionalna baština (srpski jezik, nacionalna istorija, duhovno nasleđe i sl.), na šta Strategija naučnog i tehnološkog razvoja eksplicitno ukazuje, nije u dovoljnoj meri predstavljen u naučnoj matici, odnosno osnovnom korpusu svetske nauke što te dve baze nesporno predstavljaju. To je vidljivo već na osnovu orijentacionog uvida zasnovanog na prigodnoj pretrazi Scopus-a.

Kada se iz Scopus-a izoluje 1.131 zapis korišćenjem srpskih toponima (Srbija, Vojvodina, Kosovo, Beograd, Vinča, itd.) i specifičnih odrednica koje se tiču srpskog jezika, kulture i istorije stiče se utisak da je opšta slika Srbije u Scopus-u sasvim selektivna i osiromašena. Korpus radova izolovan na taj način uglavnom opisuju odrednice negativne konotacije (rat, nasilje, nacionalizam, politički konflikti,

Međunarodni tribunal i sl.) povezane uglavnom s novijom historijom Srbije. Radova koji bi se ticali "unutrašnje" stvarnosti Srbije, njene kulture, tradicije, umetničke produkcije i jezika znatno je manje.

U tretmanu "srpskih tema" časopisi koji se izdaju u Srbiji učestvuju sa svega 5,6% radova, što je razumljivo pošto ih je u Scopus-u tako malo. Dominiraju radovi objavljeni u časopisima razvijenih zapadnih zemalja, kao i Slovenije i Hrvatske (Tabela 3.). Takođe se ispostavlja da se tim temama dvostruko češće bave inostrani nego domaći autori (Prilog 3.).

Tabela 3. *Geografsko poreklo časopisa iz kojih potiče 1.131 Scopus rad tematski posvećen Srbiji.*

Zemlja	Broj članaka	Zemlja	Broj članaka
Velika Britanija	318	Poljska	9
SAD	159	Slovačka	8
Holandija	103	Švajcarska	7
Hrvatska	83	Australija	6
Italija	77	Estonija	6
Slovenija	75	Bugarska	6
Nemačka	68	Belgija	5
Srbija	67	Južna Koreja	4
Rumunija	39	Brazil	3
Francuska	32	Čile	1
Mađarska	27	Danska	1
Češka Republika	19	Indija	1
Španija	17	Izrael	1
Austrija	14	Litvanija	1
Kanada	13	Malezija	1
Turska	13	Južna Afrika	1
Ruska Federacija	10	Tajvan	1

Scopus je multidisciplinarna baza, ali je njegov jedan odeljak istovremeno najveća i najznačajnija baza svetske humanističke literature. Sudeći po tome čime se radovi u tom odeljku Scopus-a bave, odakle oni potiču i ko su njihovi autori, globalna naučna slika o srpskoj stvarnosti, može biti samo nepotpuna, a verovatno i iskrivljena.

Ta slika bi bila svakako drukčija da je Scopus-u pridružen bar deo od ukupnog broja humanističkih radova objavljenih u domaćim časopisima. Od pomenutih 19.069 radova evidentiranih u SCIndeksu 939 je objavljeno na nekom svetskom jeziku, velika većina na engleskom. Tvrdimo da dobar deo tih radova, po svom formatu i bibliometrijskom kvalitetu, zaslužuje da bude objavljen u međunarodnim

časopisima, gde bi obavili svoju funkciju. Kolikogod ti radovi bili globalno dostupni i posredstvom SCindeksa, oni bi bili prihvaćeni s većim poverenjem i verovatnije citirani da su, ili objavljeni u nekom Scopus časopisu, ili tom istom domaćem časopisu kada bi on bio indeksiran u Scopus-u. U tome je opravdanost pritiska koji sistem vrednovanja vrši na sve domaće autore kada ih uslovljava da objavljuju (i) u vodećim međunarodnim časopisima. Ako ne objavljuju u takvim časopisima, istraživači neke zemlje propuštaju priliku da doprinesu nacionalnom naučnom učinku, prestižu i konkurentskoj snazi (npr. na pozivima međunarodnih naučnih fondacija) svoje nacionalne naučne zajednice. Kada to ne čine istraživači koji se bave "nacionalnim", odnosno "identitetskim" naukama, oni čine dopunski propust - dopuštaju da njihovu nacionalnu istoriju, kulturu, pa i jezik opisuju i interpretiraju neki drugi, najčešće manje kompetentni istraživači.

Zbog izrazite orijentacije autora iz oblasti humanistike na publikovanje u zemlji umesto u prestižnim međunarodnim časopisima srpska stvarnost i nasleđe nisu dovoljno i dovoljno kompetentno predstavljani u Scopus-u kao korpusu svetske humanističke literature.

Takođe tvrdimo da je engleski jezik u radovima iz oblasti humanistike, ne samo u tim radovima već uopšte, korektniji nego u drugim oblastima nauke. U prilici smo da to ocenjujemo, pošto pri unosu engleskih sažetaka u SCIndeks proveravamo pravopisne i stilske greške. Evidentno je, dakle, da je veliki broj domaćih autora iz oblasti humanistike u stanju da konzumira svetsku literaturu datu na engleskom jeziku. Zahvaljujući programu nabavke inostrane literature Ministarstva, ona im je i pristupačnija nego njihovim kolegama u zemljama okruženja. Zato je teško naći objašnjenje i opravdanje za odsustvo radova domaćih autora iz oblasti humanistike u tzv. *mainstream* nauci.

Izazovi humanistike - internacionalizacija i evaluacija

Smatramo da domaća humanistika svoju misiju, kako je ona definisana strategijskim dokumentima naučnog i obrazovnog razvoja, može da ostvari u punoj meri samo uključivanjem u evropski naučni prostor i afirmacijom na međunarodnom planu. Tek u punoj interakciji sa svetskom naučnom literaturom i s inostranim kolegama kao recenzentima i koautorima domaći istraživači iz te oblasti moći će da ostvare svoju ulogu na unutrašnjem društvenom planu, pošto je reč o društvu koje se menja, težeći tom istom, evropskom prostoru. Ulogu ključnog instrumenta u tom procesu treba da ostvaruje javna, sveobuhvatna i na podacima zasnovana evaluacija. Ona mora da se, kao i u Evropi,

temelji na kvantitativnim pokazateljima. To je nužno već zato što krajnji rezultat evaluacije neizbežno ima oblik rangiranja, kako časopisa, tako i drugih naučnih entiteta: istraživača, njihovih organizacija i projektnih timova. Kvalitativne varijable se ne mogu rangirati. Iako su neke dimenzije naučnog učinka, npr. izvrsnost i relevantnost, po svojoj prirodi kvalitativnog karaktera, one se za potrebe odlučivanja ipak moraju kvantifikovati, npr. izražavanjem učinka u vidu citiranosti. Citiranost se u Evropi smatra najvrednijim pokazateljem naučnog učinka, a njeno praćenje i korišćenje je skoro univerzalno raširena praksa.

Alternativa takvom pristupu je komisijska, "ekspertska" procena vrednosti časopisa, pa tako, posredno, i drugih naučnih entiteta. Procena je ne samo neuporedivo skuplji postupak, već je u malim zemljama praktično neizvodljiva i svodi se na to da časopisi, odnosno autori koji u njima objavljuju i uređuju ih, vrednuju sami sebe (Šipka, 2014).

Upravo to ("vrednovati nas možemo samo mi sami") zagovaraju neki pojedinci koji figuriraju kao neformalni zastupnici humanističke zajednice. Nasuprot tome, istraživačka populacija većinom podržava kvantitativno vrednovanje. Podršku takvom vrednovanju, kako ga proklamuje CEON (<http://ceon.rs/index.php/sr/o-nama/vizija>), izrazilo je u našem istraživanju iz 2009. godine preko 90% anketiranih istraživača iz

Istraživači u oblasti humanistike masovno su nezadovoljni uslovima rada, opštim položajem i tretmanom od strane naučnih vlasti. Nismo u položaju da o tome sudimo. To nezadovoljstvo, ipak, ne bi smelo da ima formu otpora prema jedinstvenom, nepreferencijalnom modelu vrednovanja u nauci, pošto on jednako služi unapređenju oblasti kojom se i sami bave.

oblasti humanistike, što je samo nešto manje nego u drugim oblastima. Najjača podrška dolazila je od istraživača u uzlaznoj fazi razvoja, kojima su propisi o vrednovanju, pa tako i pravilnik o kome je ovde reč, prvenstveno i namenjeni. Među tim autorima su brojniji oni koji uspevaju da publikuju u prestižnim svetskim časopisima. Čini nam se da broj istraživača koji imaju međunarodni potencijal, ali ne i odgovarajuću motivaciju, nije mali i da je samo pitanje vremena, podsticaja i podrške kada će i oni rutinski ostvarivati rezultate kakvi se od njih očekuju u njihovom i ujedno nacionalnom interesu.

Otpori vrednovanju na način prihvaćen u savremenoj nauci uopšte nisu svojstveni samo domaćoj humanističkoj zajednici. Oni su delimično i opravdani, s obzirom na specifičnost publicističkih navika autora, pa tako i humanističkog izdavaštva u celini. Međutim, stekli smo ubeđenje da bar deo otpora potiče iz nezadovoljstva finansiranjem humanističkih instituta, za koje se tvrdi da je nedovoljno i

neprimereno značaju njihove delatnosti. Nemamo u to uvid, prihvatamo ocene da su u uslovima restrikcija naučnog budžeta ti instituti dospeli u najnepovoljniji položaj, ali smo sigurni da se taj problem ne rešava kampanjama za inokosni sistem vrednovanja koji nije u opštem, a ni interesu razvoja nacionalne humanistike. Statusne i materijalne probleme instituta te vrste trebalo bi rešavati na drugi način, možda objedinjenim naporima ministarstava nauke i kulture. Dok je, pak, reč o prostoru obrazovanja i razvoja naučnih kadrova u oblasti humanistike i njihovom vrednovanju, ne vidimo legitimnu potrebu da se taj prostor uređuje na neki suštinski drukčiji način, npr. postupcima koji se svode na samoevaluaciju, kakve pojedinci zagovaraju.

U postojećem (centralizovanom) finansiranju nauke u Srbiji sistem vrednovanja mora biti jedinstven i zasnovati se na načelu nepreferencijalnosti. Treba da služi razvoju domaće nauke i uvećanju njenog ugleda u zemlji i svetu. Mora se zato prihvatiti to da niko ne može da amnestira bilo koju grupu istraživača obaveze da objavljuje radove u međunarodnim časopisima. To mora da važi i za istraživače u oblasti humanistike, kolikogod im to bilo možda teže nego drugima. Jednako tako časopisi u kojima oni objavljuju, nezavisno od toga da li im je sedište u zemlji ili inostranstvu, ne mogu biti oslobođeni vrednovanja, i to upravo kvantitativnog vrednovanja, jer je to način koji je u nauci opšteprihvaćen. Sve što je moguće i umesno jeste da sistem vrednovanja uvaži neke njihove specifične osobine. Po našem mišljenju to mogu biti samo intervencije tipa (a) podsticaja i (b) dopunske materijalne podrške, a nikako rešenja tipa zaštite i izuzeća, jer one pogoduju konzervaciji postojećeg stanja, obeleženog niskom produkcijom u inostranstvu i hiperprodukcijom u zemlji.

- (a) Podsticaji su umesni u vidu većeg uvažavanja humanističkih radova i citata objavljenih odnosno ostvarenih u časopisima indeksiranim u WoS-u i, eventualno, u Scopus-u. Trebalo bi ih jednako kao i u drugim oblastima posebno uvažavati pri donošenju odluka o izboru, i to ne samo u naučna, već i nastavnička zvanja. Isto važi za sve oblike individualne podrške istraživačima od strane Ministarstva. Zadovoljavajuća međunarodna citiranost, formalno definisana i operacionalizovana, bi morala da bude apsolutni uslov za dodelu uloga rukovodilaca na konkursima za finansiranje projekata. Poznato je, a naši rezultati to samo ilustruju, da je u nacionalnom interesu da veći broj domaćih istraživača uzme učešća u upotpunjavanju i preoblikovanju slike o Srbiji u svetskoj humanistici. Takvi radovi u odnosu na one iz drugih oblasti donose državi "dodatnu" vrednost, pa otuda opravdanje za taj vid "državnog intervencionizma".

(b) Dopunska materijalna podrška je, pak, potrebna časopisima iz oblasti humanistike i bliskih društvenih nauka. Izdavači većine takvih časopisa, prema našem najboljem uvidu, nemaju materijalne uslove za tehnološko opremanje časopisa koji mogu da zadovolje savremene međunarodne standarde. Iz podatka iznetih u prethodnom odeljku vidljivo je da je u državnom interesu da se najbolji među njima pridruže globalnim citatnim indeksima. Ti indeksi su platforme ne samo za vrednovanje časopisa, autora i organizacija, već i zemalja. Srpski časopisi, naročito humanistički, su u njima neadekvatno zastupljeni, pa otuda i puno opravdanje za ovu dopunsku podršku, koma bi morala biti namenska i selektivna.

Optimizacija modela vrednovanja

Regulatorne korektivne i suportivne mere

Ministarstvo je u predlogu Pravilnika ponudilo opšti okvir za vrednovanje časopisa koji se sa stanovišta evaluativne teorije i prakse u svetu mora oceniti pozitivno. Smatramo, ipak, da se neka rešenja mogu unaprediti, precizirati i optimizovati, kako bi sistem kategorizacije i rangiranja u većoj meri podstakao naučni razvoj, što i jeste njegova osnovna funkcija. Neka od tih rešenja posebno su značajna za razvoj srpske humanistike. Predlažemo sledeće:

- (1) reklasifikaciju grupa za vrednovanje časopisa, kako bi se neke društveno-naučne discipline, a svakako grupa "filozofija i teologija", pridružile humanistici gde i pripadaju prema svim nevoluntarističkim, empirijski zasnovanim međunarodnim podelama akademskih disciplina; to podrazumeva i promene u personalnom sastavu nekih matičnih naučnih odbora; egzaktnu procedure za klasifikaciju časopisa i disciplina prema srodnosti postoje, koriste se, a korišćene su i u istraživanjima domaćih časopisa (npr. Pajić , 2012);
- (2) definisanje statusa "nacionalnog indeksa" (kako ga Predlog označava), kao baze citatnog karaktera, što je neophodno i nezavisno od toga ko ga proizvodi; njegovo proširenje na citate ostvarene u monografijama i naučnih zbornicima, barem onima istaknutog nacionalnog i međunarodnog značaja; uključivanje citata ostvarenih u disertacijama koje se najavljuje nije praksa u svetu, a još je manje za preporuku u domaćim uslovima;
- (3) zadržavanje i ozvaničavanje u Pravilniku metodoloških rešenja koja je Ministarstvo usvojilo u prošlosti, a godinama se uspešno primenjuju, npr. dopunsko honorisanje (ponderisanje)

citata ostvarenih u WoS ili su se pokazala prikladnijim u globalnim razmerama, npr. upotreba petogodišnjeg citatnog prozora umesto dvogodišnjeg (npr. Pajić, 2015); eventualno napuštanje tih rešenja nanelo bi posebnu štetu vrednovanju humanističkih i društveno-naučnih časopisa;

- (4) preciziranje nadležnosti matičnih naučnih odbora i novouvedene Komisije ministarstva u postupku kategorizacije, posebno u vezi s načinom reevaluacije i deselekcije osporenih časopisa ("pseudočasopisa"), tim pre što se u Scopus-u, pa ni u WoS-u, deselekcija ne sprovodi na sasvim dosledan, obrazložen i transparentan način;
- (5) veću selektivnost u odabiru (tzv. skriningu) domaćih časopisa koji se podvrgavaju kategorizaciji i rangiranju, čiji sadašnji prevelik broj nepovoljno deluje na motivaciju istraživača i opšti kvalitet produkcije;
- (6) znatno podsticajnije bodovno honorisanje humanističkih radova objavljenih u WoS časopisima;
- (7) dodatnu finansijsku podršku modernizaciji humanističkih časopisa (onlajn uređivanje, edukacija uredništava, dopunsko bodovno honorisanje urednika), kako bi se najkvalitetniji među njima uspešno kvalifikovali za indeksiranje u WoS-u i Scopus-u; i
- (8) unapređenje doktorskih studija u oblasti humanistike (i bliskih društvenih nauka), posebno postojećeg programa za obuku doktoranata u korišćenju literature, u smeru sticanja dopunskih metodoloških i jezičkih kompetencija, neophodnih za publikovanje u prestižnim međunarodnim časopisima.

Smatramo da su sve ove predložene mere u punoj saglasnosti sa Strategijom naučnog i tehnološkog razvoja 2016. do 2020. godine (Vlada Republike Srbije, 2015) kao i Strategijom razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine (Vlada Republike Srbije, 2012). Takođe smatramo da one, ako se sprovedu na koordiniran način, ne iziskuju dopunska izdvajanja iz budžeta.

Promotivne mere

Nezavisno od Ministarstva, CEON će kao izdavač SCindeksa, odnosno agregator i promoter domaćih časopisa, unaprediti postojeću podršku izdavačima i uredništvima, fokusirajući se u većoj meri na potrebe časopisa iz oblasti humanistike i bliskih društvenih nauka. Mere koje planiramo biće prvenstveno usmerene na to da se olakša i ubrza njihovo uključivanje u međunarodne baze

namenjene vrednovanju. Naše mogućnosti te vrste su relativno ograničene. Izdavači WoS-a i Scopus-a su i do sada izražavali interes za upotrebu informacija iz naših baza i inicijative za neke vidove partnerstva, kao i spremnost da uvažava naše zahteve za deselekciju spornih časopisa (kao u slučaju nekih lažnih/predatorskih časopisa), ali ne i spremnost da prihvate naše preporuke za indeksiranje novih domaćih časopisa. Stoga smo svoj program podrške časopisima preoblikovali i usmerili prvenstveno na:

- (1) povećanje pritiska na izdavače Scopus-a i WoS/JCR-a; omogućićemo im pristup našoj inoviranoj aplikaciji Journal Bibliometric Report zasnovanoj na Bibliometrijskom izveštaju o časopisima, kako bi je koristili u postupku odlučivanja o prijemu srpskih časopisa; neposredno po objavljivanju BIČ-a za 2015. godinu (15. aprila 2016.) dostavićemo im sopstveni predlog za prijem na indeksiranje određenog broja domaćih časopisa;
- (2) asistenciju časopisima uključenim u naše programe u pisanju aplikacija za prijem u WoS i naročito Scopus; mnoga uredništva su u prošlosti neopravdano odbijena zbog neverodostojnih podataka i neubedljive, na pogrešnim informacijama zasnovane argumentacije; polazićemo od rezultata naših analiza (Kosanović & Šipka, 2012) iz kojih se vidi da je u stvarnom interesu naučnih zajednica pojedinih država, pa tako i Srbije, da u globalne citatne indekse plasiraju, ne što više bilo kakvih, već što više kvalitetnih časopisa;
- (3) proširenje našeg monitoringa bibliometrijskog kvaliteta izdavaštva u širem regionu i redovno praćenje zastupljenosti časopisa pojedinih zemalja u globalnim citatnim bazama, kako bismo njihovim izdavačima ukazivali na manjkavosti u sprovođenju njihovih politika regionalnog i disciplinarnog pokrivanja, odnosno proširenja; to ćemo činiti ne samo za domaće, već i za časopise zemalja iz okruženja;
- (4) ukazivanje finansijerima domaćih časopisa, uključujući MPNTR i ne isključujući Ministarstvo kulture, na potrebu dopunske i selektivne podrške tehnološkom osavremenjivanju domaćeg izdavaštva, koje uprkos napretku u ovoj i prethodnoj deceniji, i dalje tehnološki zaostaje za izdavaštvom u razvijenim zemljama; s obzirom na velike i brze promene u toj oblasti, čini se da je to zaostajanje čak sve veće;
- (5) asistiranje izdavačima u pribavljanju sponzorstava; to ćemo posebno činiti u slučajevima slabije stojećih izdavača; i
- (6) ugradnju korisnih informacija iz ovog programa podrške u indikatore za vrednovanje koji služe afirmaciji, kako časopisa, tako i SCIndeksa.

Planiramo da svoju podršku zasnivamo isključivo na rezultatima koje časopisi ostvaruju. Koristićemo prvenstveno merila koja odslikavaju potencijal izdavača i napore koja uredništva ulažu na planu poboljšanja publicističkog kvaliteta časopisa, a tek zatim i njihov aktuelni status i učinak.

Literatura

- (1) AMS. (2005). Mathematical Reviews: Policy on Indexing Electronic Journals. Preuzeto sa <http://www.ams.org/publications/math-reviews/mrelecjour>.
- (2) CEON - Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci. (n. d.) O nama, Vizija. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <http://ceon.rs/index.php/sr/o-nama/vizija>.
- (3) CEON - Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci. (n. d.) BIČ -Bibliometrijski izveštaj o časopisima, Pomoć. Preuzeto sa <http://scindeks-bic.ceon.rs/help/help.html>.
- (4) CEON - Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci. (n. d.) BIČ - Bibliometrijski izveštaj o časopisima (2002-2014). Preuzeto sa <http://scindeks-bic.ceon.rs/>.
- (5) CEON - Centar za evaluaciju u obrazovanju i nauci. (n. d.). SCIndeks - Srpski citatni indeks. Preuzeto sa <http://scindeks.ceon.rs/>.
- (6) Dyas, E. (2014, oktobar 7). Titles indexed in Scopus: Check before you publish. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <http://blog.scopus.com/posts/titles-indexed-in-scopus-check-before-you-publish>.
- (7) Elsevier. (n.d.). Content Policy and Selection, Title Re-evaluation. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/content/content-policy-and-selection>.
- (8) Grupa istraživača iz oblasti društveno-humanističkih nauka. (2016). Peticija istraživača iz oblasti društveno-humanističkih nauka. Preuzeto 28. 03. 2016. sa http://www.peticije24.com/peticija_istraivaa_iz_oblasti_drutveno-humanistikih_nauka
- (9) Thomson Reuters. (2015). InCitesTM, Report Created:June 30, 2015 Data Processed Feb 25, 2015.
- (10) Kiefer, F., Mustajoki, A., Peyraube, A., & Vestergaard, E. (2004). Building a European Citation Index in Humanities. *Sciences de l'homme et de la société*, 69.
- (11) Kosanović, B., & Šipka, P. (2012). Output in WoS vs. representation in JCR of SEE nations: Does mother Thomson cherish all her children equally. U P. Šipka (Ur.), *Journal publishing in developing, transition and emerging countries: Proceedings of the 5th Belgrade international open access conference 2012* (str. 125-138). Beograd, Srbija: CEON/CEES. [doi:10.5937/BIOAC-111](https://doi.org/10.5937/BIOAC-111).
- (12) Kutlača, Đ., Babić, D., Živković, L., & Štrbac, D. (2015). Analysis of quantitative and qualitative indicators of SEE countries scientific output. *Scientometrics*, 102(1), 247-265.
- (13) NSD - Norwegian Centre for Research Data. (2014). ERIH PLUS: Criteria for inclusion of new journals. Preuzeto sa https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/erihplus/about/criteria_for_inclusion.

-
- (14) Pajić, D. (2012). Journal classifications based on citation data: The comparison and suitability of three distance measures. U P. Šipka (ur.) *Journal Publishing in Developing, Transition and Emerging Countries: Proceedings of the 5th Belgrade International Open Access Conference 2012* (str. 25-35). Beograd, Srbija: CEON/CEES. [doi:10.5937/BIOAC-76](https://doi.org/10.5937/BIOAC-76).
- (15) Pajić, D. (2015). On the stability of citation-based journal rankings. *Journal of Informetrics*, 9(4), 990-1006.
- (16) Peyraube, A. (2004). Report from the President (2002-2004). *EACS Newsletter*, 33, 3-9.
- (17) Šipka, P. (2012). Bibliometric quality of Serbian journals 2002-2011: More than just a dress for success. U P. Šipka (ur.), *Journal Publishing in Developing, Transition and Emerging Countries: Proceedings of the 5th Belgrade International Open Access Conference 2012* (str. 161-166). Beograd, Srbija: CEON/CEES. [doi:10.5937/BIOAC-110](https://doi.org/10.5937/BIOAC-110).
- (18) Šipka, P. (2014). Metodi vrednovanja naučnih časopisa - upotreba i zloupotreba. U Lj. Vučković-Dekić (Ur.), *Vrednovanje nauke i naučnika, Monografije naučnih skupova AMN SLD* (str. 9-30). Kragujevac, Srbija: Fakultet medicinskih nauka i Beograd, Srbija: Akademija medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva.
- (19) Thomson Reuters. (2014). Journal Citation Reports. Preuzeto sa <http://admin-apps.webofknowledge.com.proxy.kobson.nb.rs:2048/JCR/JCR>.
- (20) U. S. National Library of Medicine (n. d.). Fact Sheet: Medline Journal Selection. Preuzeto sa <https://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/jsel.html>.
- (21) Vlada Republike Srbije - Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja (MPNTR). (2016). *Pravilnik o kategorizaciji i rangiranju naučnih časopisa – predlog*. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/09/kategorizacija-%C4%8Dasopisa.pdf>.
- (22) Vlada Republike Srbije. (2012). Strategija razvoja visokog obrazovanja. U *Strategija razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. godine*. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-OBRAZOVANJA.pdf>.
- (23) Vlada Republike Srbije. (2015). *Strategija naučnog i tehnološkog razvoja Republike Srbije za period od 2016. do 2020. godine - Istraživanja za inovacije*. Preuzeto 28. 03. 2016. sa <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/STRATEGIJA-naucnog-i-tehnoloskog-razvoja-RS-za-period-2016-2020..pdf>.
-

Summary

Using preferential lists in the system of evaluation of scientific journals: The problem of Serbian humanities

From 2002 onwards, the Ministry of Science of the Republic of Serbia practices a model of categorization and ranking of scientific journals partly based on bibliometric procedures. All local periodicals of scientific nature are rated and ranked. The Serbian journals that are indexed by WoS and ranked in JCR are also included, but they are granted one of the highest category/rank (M20) by default, in the same way as journals of foreign publishers. This makes WoS/JCR master list a preferential list in the system of Serbian journals evaluation.

In the draft of a new act regulating this subject matter the status of preferential ranking list is given also to Scopus/SCImago. It was added to WoS/JCR in order to allow for the most prestigious journals beyond the so-called hard sciences to be also categorized automatically. This proposal was met with great resistance of a part humanistic community. The protesters insisted that the preferential status should be granted also to ERIH PLUS journals list.

Based on the contracts with the Ministry, CEON/CEES conducted all previous yearly bibliometric analyses and published the results in our cumulative Journal Bibliometric Report (JBR). In this capacity, we found ourselves obliged to take a public position on the use of preferential lists in journal evaluation. Our full focus here is on the Serbian humanities, since such lists are almost exclusively intended for the use in this particular academic area.

First, it is shown that the list of ERIH PLUS is essentially unusable for categorization and ranking of journals. Contrariwise, the use of the Scopus/SCImago list is quite justified, but only for evaluation in humanities, and not for social sciences, at least not for all disciplines within this broad research area.

Then, bibliometric performance of the Serbian humanities in terms of productivity and impact is described and characterization of national journals is given. It is shown that the total international (WoS) performance of researchers is low in comparison with both the performance of domestic

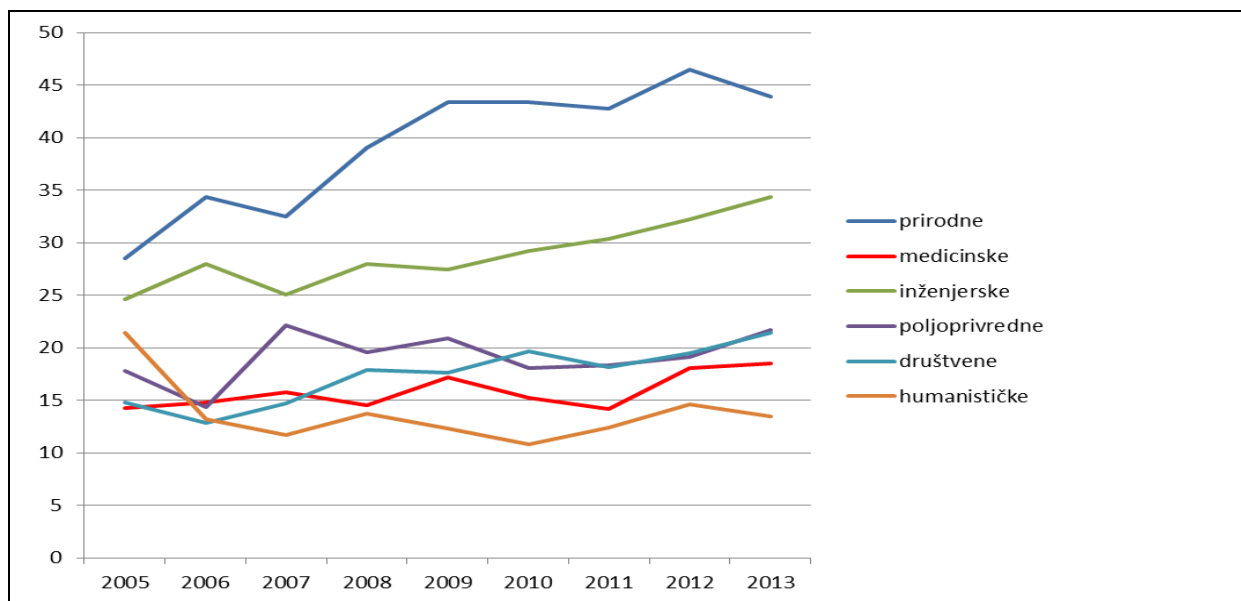
authors from other fields, and their colleagues in other European countries. A discrepancy was observed in number of papers published in WoS journals, which is small, and in domestic journals, which is so large that was characterized as hyperproduction. Low internationality of national journals and papers and their weak international impact indicates that the Serbian humanities is isolated and self-sufficient. At the same time, a portrait of Serbia in the world humanistic production, as featured by the key terms isolated from Scopus, is unfavourable and incomplete. It does not represent fairly Serbian language, literature and culture heritage and does not reflect its social reality and historical past.

It is concluded that a re-orientation of the Serbian humanities towards more publishing in prestigious international journals is needed in the first-class national interest. This process could not be supported by a system of evaluation which relies on qualitative indicators and arbitrarily-drawn special preference lists, but only by using quantitative indicators and global citation indexes. In order to achieve this objective, the evaluation system has to provide local researchers and journals with proper incentives and concrete support, rather than the protection- and exemption-type instruments.

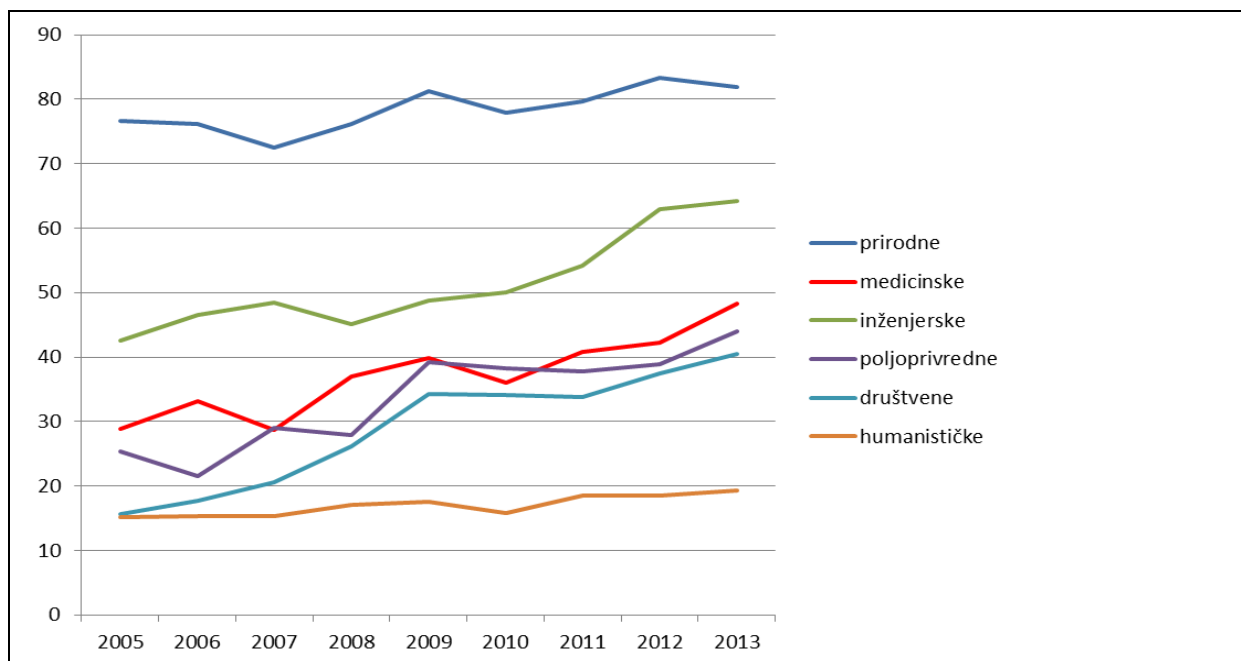
Finally, a proposal to improve the Draft is offered, accompanied with some additional measures that can facilitate and accelerate the process of international recognition of the Serbian humanities, as well as its further development.

Prilozi

Prilog 1. Udeo inostranih autora i radova u domaćim humanističkim časopisima u odnosu na časopise iz širih oblasti nauke, 2005-2013 (prema BIČ-u).

Grafikon a. Udeo inostranih autora

Grafikon b. Udeo radova na stranim jezicima

Prilog 2. Citiranost časopisa u domaćim humanističkim časopisima, 2005-2013 (prema SCIndeksu) i njihova indeksiranost.

Časopis	do 2005	od 2005	svega	WoS	Scopus	ERIH	BIC
1. Starinar	814	1081	1895				da
2. Srpski dijalektološki zbornik	538	1080	1618				da
3. Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku	582	924	1506			da	da
4. Južnoslovenski filolog	528	893	1421			da	da
5. Politika	390	964	1354				
6. Zbornik radova Vizantološkog instituta	470	690	1160			da	da
7. Godišnjak grada Beograda	420	578	998				da
8. Istorijski časopis	272	550	822			da	da
9. Glasnik Srpskog učenog društva	358	399	757				
10. Srpski književni glasnik	355	386	741				
11. Letopis Matice srpske	355	380	735			da	da
12. Zbornik Matice srpske za likovne umetnosti	332	396	728				da
13. Leskovački zbornik, Leskovac	338	358	696				da
14. Glasnik Srpskog arheološkog društva	280	395	675				da
15. Glasnik Antropološkog društva Srbije (ranije: Glasnik Antropološkog društva Jugoslavije)	208	465	673				da
16. Naš jezik	288	380	668				da
17. Saopštenja, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture	331	324	655				da
18. Spomenik - Srpska Kraljevska akademija	284	357	641				da
19. Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu	399	232	631				da
20. Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu	282	301	583				
21. Rad muzeja Vojvodine	229	317	546				da
22. Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor	265	281	546				da
23. Arheološki pregled	208	308	516				da
24. Etnoantropološki problemi	50	462	512			da	da
25. Zograf	205	296	501	da	da		da
26. Glasnik Etnografskog instituta SANU	126	329	455			da	da
27. Istorija 20. veka	195	248	443			da	da

Časopis	do 2005	od 2005	svega	WoS	Scopus	ERIH	BIC
28. Prilozi proučavanju jezika	191	240	431				da
29. Srpski jezik - studije srpske i slovenske	106	301	407				da
30. Istorijski glasnik	152	240	392				da
31. Godišnjak Filozofskog fakulteta	153	236	389				da
32. Arheografski prilozi	141	246	387				da
33. Zbornik Matice srpske za istoriju	126	246	372				da
34. Nasleđe, Kragujevac	49	313	362				da
35. Dumbarton Oaks Papers	147	213	360		da	da	
36. Kultura	59	297	356				da
37. Onomatološki prilozi, Beograd	188	165	353				da
38. Zbornik Matice srpske za slavistiku	89	258	347				da
39. Treći program	152	189	341				da
40. Tokovi istorije	85	244	329				da
41. Zbornik Matice srpske za književnost i jezik	139	187	326			da	da
42. Zbornik Matice srpske za društvene nauke	123	196	319				da
43. Književnost i jezik	105	208	313			da	da
44. Novopazarski zbornik	114	192	306				da
45. Slavistika	114	191	305				da
46. Balcanica	98	196	294				da
47. Voprosy jazykoznanija, Moskva	117	167	284		da	da	
48. Filozofija i društvo	57	224	281			da	da
49. Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb	124	156	280				
50. Zbornik radova Narodnog muzeja, Beograd	130	147	277				da
51. Glasnik Društva konzervatora Srbije	126	148	274				da
52. Bogoslovlje	100	173	273				da
53. Hilendarski zbornik	114	146	260				da
54. Zbornik radova Narodnog muzeja, Čačak	154	101	255				da
55. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Beogradu	111	137	248				da
56. Sociologija	66	180	246		da		da
57. Reč - časopis za književnost i kulturu i društvena pitanja	60	176	236				

Časopis	do 2005	od 2005	svega	WoS	Scopus	ERIH	BIC
58. Teme	30	206	236				da
59. Numizmatičar, Beograd	79	150	229				da
60. Delo, Beograd	91	137	228				
61. Zbornik Narodnog muzeja - serija: Arheologija	70	149	219				da
62. Glasnik Istorijskog društva u Novom Sadu	113	105	218				
63. Književna istorija, Beograd	86	128	214			da	da
64. Byzantion	96	117	213		da	da	
65. Godišnjak za društvenu istoriju	72	136	208				da
66. Stari srpski arhiv	15	190	205				da
67. Sociološki pregled	67	133	200				da
68. Journal of Philosophy	85	114	199	da	da	da	
69. Đerdapske sveske	103	95	198				
70. Književne novine	82	112	194				
71. Híd, Novi Sad	54	139	193				da
72. Kineziologija, Zagreb	86	105	191	da	da		
73. Vojnoistorijski glasnik	55	134	189				da
74. Vranjski glasnik, Vranje	99	88	187				da
75. Jugoslovenski istorijski časopis	90	96	186				
76. Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb	142	44	186				
77. Živa antika, Skoplje	94	90	184			da	
78. Theoria	82	102	184				da
79. Godišnjica Nikole Čupića	123	61	184				
80. Književnost, Beograd	68	114	182				da
81. Nastava i vaspitanje	49	129	178				da
82. Zvuk	86	88	174				
83. Hungarológiai közlemények, Újvidék	25	148	173				da
84. New sound (Ranije: Novi zvuk)	76	93	169			da	da
85. Jahrbuch der Osterreichischen Byzantinistik	76	91	167		da	da	
86. Zbornik Filozofskog fakulteta, Beograd	59	108	167				da
87. American Journal of Physical Anthropology	43	123	166	da	da	da	
88. Arhitektura i urbanizam	28	137	165				da

Časopis	do 2005	od 2005	svega	WoS	Scopus	ERIH	BIC
89. Arheološki vestnik, Ljubljana	78	83	161	da	da	da	
90. Antropologija	0	161	161			da	da
91. Baština	23	135	158				da
92. Psihologija	61	96	157	da	da		da
93. Zbornik Matice srpske za scenske umetnosti i muziku	71	86	157				da
94. Glas SANU - Odeljenje istorijskih nauka	55	101	156				da
95. Viminacium	51	104	155				da
96. Revue des Etudes Byzantines	75	73	148		da		
97. Vizantiiskii Vremennik	77	70	147				
98. Gledišta, Beograd	84	62	146				da
99. Mešovita građa	37	109	146				da
100. Republika	63	82	145				
101. Singidunum	42	103	145				da
102. Magyar Nyelvőr	11	133	144		da	da	
103. Istraživanja	33	111	144				da
104. Pedagogija, Beograd	38	105	143				da
105. Philosophical Review	48	94	142	da	da	da	
106. Razvitak, Zaječar	80	62	142				da
107. Anali Filološkog fakulteta	67	73	140				da
108. Istorijski zapisi, Podgorica	56	82	138				
109. Pedagoška stvarnost	35	101	136				da
110. Cahiers Archéologiques	65	67	132			da	
111. Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini	34	98	132				da
112. Etnološke sveske, Beograd	27	104	131				da
113. Byzantinische Zeitschrift	64	66	130	da	da	da	
114. Annual Review of Anthropology	8	121	129	da	da	da	
115. Language	32	97	129				
116. Fizička kultura	42	87	129				da
117. Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja	29	99	128		da		da
118. Bratstvo, Beograd	66	59	125				da
119. New York Times	28	95	123		da		

Časopis	do 2005	od 2005	svoga	WoS	Scopus	ERIH	BIC
120. Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja ANU BiH, Sarajevo	61	62	123				
121. Current Anthropology	9	114	123				
122. Archaeologia Iugoslavica, Beograd	59	64	123				
123. Zbornik radova Etnografskog instituta	32	89	121				da
124. Bibliotekar	52	69	121				da
125. Teatron	49	71	120				da
126. Glasnik Srpskog geografskog društva	37	83	120				da
127. Stylistyka	83	36	119			da	
128. Polja	34	85	119				da
129. Savremenik, Beograd	55	63	118				da
130. Glasnik Muzeja Kosova i Metohije	56	60	116				
131. Arhiv za pravne i društvene nauke	62	54	116				da
132. Bosanska vila	64	52	116				
133. Zbornik radova Fakulteta dramskih umetnosti	19	97	116				da
134. Byzantinoslavica	45	67	112		da	da	
135. Nova srpska politička misao	22	89	111				da
136. Gradina, Niš	40	68	108				da
137. American Anthropologist	7	99	106				
138. Zenit	83	23	106				
139. Filološki pregled	41	64	105				da
140. Arheologija	45	58	103	da	da		
141. Naučni sastanak slavista u Vukove dane	0	102	102				da
142. Samouprava	35	67	102				
143. Slavic Review	30	71	101	da	da	da	
144. Stil	15	86	101				da

Prilog 3. *Afilijativna pripadnost autora 1.131 Scopus rada tematski posvećenog Srbiji.*

Srbija	662	Portugal	9
afilijacija nedostaje	323	Švedska	9
SAD	242	Japan	8
Velika Britanija	198	Kina	8
Nemačka	115	Malezija	7
Hrvatska	82	Slovačka	6
Slovenija	70	Tajvan	5
Albanija	41	Poljska	4
Francuska	36	Crna Gora	3
Holandija	35	Čile	3
Rumunija	35	Filipini	3
Italija	32	Argentina	3
Austrija	32	Litvanija	2
Mađarska	32	Brazil	2
Kanada	26	Jordan	2
Ruska Federacija	26	Novi Zeland	2
Australija	25	Tajland	2
Norveška	23	Ukrajina	2
Turska	22	Finska	1
Švajcarska	21	Indonezija	1
Bosna i Hercegovina	15	Moldavija	1
Izrael	14	Katar	1
Češka Republika	12	Južna Afrika	1
Danska	12	Južna Koreja	1
Španija	12	Jermenija	1
Grčka	11	Libijska Arapska Džamahirija	1
Belgija	11		
Makedonija	11		
Irska	11		
Bugarska	10		